

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu este de doua ori pe septemana: joi si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gal'a, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiulu pronumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr 62. ANULU XII.

tru provinciile din Monarchia pe unu ann 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 ann. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 9/21 Augustu 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 8/20 Iuliu 1864.

(Desbaterea generala asupr'a legii electorale. Titlulu legii. *)

Dupa ce se citește protocolulu in limb'a germana, dupa ce pres. recomanda pre dep. R a n n i c h e r c a reprezentante alu regimulu la proiectulu de lege pentru impartirea tierii, in fine dupa ce regalistu K o r o n k a predă o petitiune a opidulu T r a s c a u (Torcozko), pentru de afi representatu la dieta prin unu deputatu propriu, se continua desbaterea generala asupr'a legii electorale, dandu-se cuventulu finalu referintiloru respectivi. O b e r t, referint. minoritatii in cuventu lungu si insotitu adeseori de applause casei, respunde cu deosebire la 3 puncte, ce s'au imputatu operatului minoritatii: 1) ca aru fi in contradicere cu sine insusi, 2) ca nu tine sēma natiunalitatiloru, si 3) ca cuprinde prea multu, adica cuprinde si regulamentul de afaceri, ce nu se tine de legea electorala. Imputarea d'antāiu, ca aru fi in contradicere cu sine insusi votulu minoritatii, lasandu de o parte pre regalistii afara, ear de alta parte introducendu pre Episcopii, Superintendintii si rectorii academiiloru de drepturi cā deputati stabili (nascuti) in dieta, cērcă a o combate cu aceea, ca la reprezentarea classelor numai in privinti'a bisericeii si a sciintiei minoritatea n'a potutu aflā o cale potrivita; dintr'alte si in tierile germano-slavice si in Engliter'a Episcopii si Rectorii universitatiloru suntu reprezentanti ai poporulu. Cātu pentru natiunalitati, — imputarea a dou'a — cu natiunalitatea e cu individulu: cu cātu e mai desvoltatu caracterulu lui, cu atāt'a mai mare e pretiulu lui; dupa votulu minoritatii tier'a aru fi reprezentata cam prin 40 Sasi, 53 Romāni si 66 Magiaro-Secui, va sa dica nu e pisica 'n sacu, dupecum i s'a reflectatu. — La imputarea a trei'a in fine respunde citindu pasagiulu respectivu din votulu minoritatii, unde se dice, ca regulamentul afaceriloru nu se pōte desparti de legea dietala, si acēst'a o demustra prin esemplulu acel'a, ca dreptulu dietei dē a propune legi se tine de legea electorala, ear modulu, cum sa se realizeze acestu dreptu, taia in sfer'a regulamentulu de afaceri. — Representanti'a intereselor, crede, ca trebuie priimita si pentru aceea, cā sa nuse face a lege r ile n u m a i d u p a n u m e r u l u c a p e t e l o r u (va sa dica romanesce: cā sa nu apuce Romāni deasupr'a.) — In fine combate institutulu regalistiloru cā unu ce, ce astadi nu mai are nici unu intielesu, cā unu lucru necunoscutu si nehotaritu, cu care nici odata nu poti scī, unde stai si cum te affii, cā o institutiune, ce adeseori a fostu spre paguba insusi regimulu, in fine cā o usia nedrepta, spre a intrā regalistii d e n u m i t i i n s e n a t u l u i m p. alātura cu deputatii a l e s i.

Refert. comitetulu M o g ' a apera si recomanda operatulu maioritatii si infrunta pre Obert pentru cuventulu celu cutezatu, ca parerea minoritatii aru trebui sa, nvinga si pentru aceea, cā sa nu domnesca poterea cea cruda.

Venindu la votare, propunerea lui C. S c h m i d t a se amanā desbaterea asupr'a acestei legi, remāne in minoritate; apoi se da cuventu lui B i n d e r pentru o observare personala cātra Obert.

P r e s i e d. aduce la sprijinire propunerea lui Obert: de a se luā dreptu basa la pertractarea acestei legi operatulu minoritatii; crede insa, ca bas'a pertractarei este proiectulu comitetulu. Dintr'alte fiecare membru dietalu pōte partinire § din proiectulu comitetulu ori alu minoritatii, dupa-cum va aflā mai bine.

Deschidendu-se astfelu desbaterea speciala, si citindu-se

*) A se vedē art. de lege in nr. 57—59 incl. alu „T. R.“

titlulu proiectulu, care Obert lu recomanda dupa minoritate, ceea ce pres. n'o mai aduce la sprijinire fiindu sprijinitu odata votulu minoritatii intregu, B r. F r i e d e n f e l s chiama atentia casei asupr'a impregiurarei aceleia, ca dupa regulamentul in valōre, desbaterea meritoria urmēza la citirea a dou'a, ear la citirea a trei'a se potu face numai modificari stilistice, de aceea diet'a sa se unēca intr'acolo, cā §§-ii, cari stau in legatura cu impartirea tierii, sa nu se ia de astadata nici la citirea a dou'a; cāci altmintrea diet'a singura si-lēga mānile pentru schimbările esentiale, ce aru fi a se face in acēsta privintia, voindu a urcā ori a scadē numerulu deputatiloru.

D r. T e u t s c h partinesce propunerea B r. F r i e d e n f e l s, illustrandu-o cu esemplulu acel'a, ca in § 3 se dice, ca diet'a va fi compusa din 125 membri alesi, ear diet'a acēst'a nu o pōte nici decātu hotari, pāna candu nu va decide mai nainte in privinti'a comunelor acelor'a (Blasiu, Trascāu), cari au petitiunatu, spre a fi reprezentate prin cātu unu deputatu propriu.

G a i t a n u nu afla propunerea B r. F r i e d e n f e l s destulu de motivata; cāci de si nrulu membriloru dietali nu se pōte defige inainte, totusi regulamentul concede a se face modificari si la citirea a trei'a.

P r e s. crede, ca propunerea B r. F r i e d e n f e l s se intielege de sine, si diet'a aprobēza acēsta parere.

B u t e a n u, basatu pe datin'a de pāna acum, propune a se dice in locu de proiectu de lege: articulu de lege, si priimindu-se acēst'a, propune mai departe, ca passagiulu privitoriu la activitatea dietei sa remāna afara si sa se dica numai: Proiectu de lege despre conchiamarea si compunerea dietei transsilvane; cāci activitatea dietei e normata prin diplom'a din 20 Octobre 1860. E sprijinitu.

D r. T e u t s c h espunendu, ca constitutiunea Transsilvaniei s'a facutu cu nctulu in decurgerea tempulu, si ca diet'a presenta, incātu pōte, are datorintia de a se tinē de formele vechi, afla, ca testulu minoritatii corespunde mai multu formulorulu celoru vechi, si anume celoru din 1790/1, precum si legii electorale provisorie; de aceea partinesce titlulu, dupa cum l'a stilisatu votulu minoritatii.

B i n d e r arata, cātu este de greu a detiermuri activitatea dietei transsilvane, ale cārei drepturi in diferite periōde au fostu diferite. Dar este si unu periculu ascunsu in cuventulu „activitate“; cāci de aici ar urmā, ca obiectele, ce nu s'aru cuprinde in sfer'a activitatii dietei dapa acestu articulu de lege, in adevēru nu s'aru tinē de competinti'a acelei'a. De aceea sa se lase titlulu articululu de lege mai largu, si anume asiā, cum se afla formulatu in votulu minoritatii.

E p p u l u F o g a r a s y propune titlulu astfelu: Legea dietala transsilvana cu privire la X si XI din 1791. E sprijinitu.

L a s s e l partinesce testulu din votulu minoritatii, adaugendu la cele dise de antevorbitori, ca titlulu unei legi trebuie sa corespunda cuprinsulu aceleia, — ceea ce in proiectulu maioritatii nu s'a facutu; cāci in totu proiectulu comitetulu nu se vorbesce nicaria despre activitatea dietei, de aceea nici in titlu nu pōte fi vorb'a de dens'a.

C. S c h m i d t: Diet'a nu pōte scī inainte, cum va esi acēsta lege; de aceea titlulu trebuie alesu asiā, incātu ori care va fi cuprinsulu legii, titlulu sa fia potrivit; deci nu remāne alt'a, decātu ori sa se priimesca titlulu asiā, dupa cum l'a formatu minoritatea, ori sa se lase titlulu afara pāna candu va fi legea gat'a, cā sa se pōta acomodā dupa cuprinsulu legii. — Lui Fogarasy reflecta, ca art. X din 1791 (ca in toti anii sa se conchiamē diet'a) se numera intre legile fundamentale ale tierii si cā atare nu pōte fi trasa la indoiēla, pecandu o lege dietala astadi pōte fi asiā, si preste 3—4 ani altmintrea. Ear provocarea la art. XI n'o pōte partinire pentru aceea, cāci in art. acēst'a, s'au facut schimbări forte esentiale.

Br. Friedenfels inca afla logica propunerea cea dubla a lui C. Schmidt, dar a-si rezervá diet'a acusi punctulu acest'a, acusi acel'a pe mai tardiu, crede ca nu e cu scopu si va produce numai incurcaturi. De aceea partinesce propunerea minoritátii. Ear Eppului Fogarasy raspunde totu cam acelea, ce i-a respunsu si C. Schmidt, crediendu, ca dorintieloru lui Fogarasy se va face destulu in decurgerea legei.

I. Balomiri inca combate pre Fogarasy si partinesce propunerea minoritátii.

Dupa mai multe desbateri mai merunte se 'nceia in fine discussiunea asupr'a titlului, ce tinuse vr'o dóue óre, si la votare

propunerea lui Fogarasy cade, ear propunerea minoritátii se priimesce cu mica majoritate.

La desbatere urméza § 1 *) din proiectulu comitetului.

Gulle de parere, ca nu póte fi vorb'a de aceea, de a statori o lege dietala dupa cele mai nóue teorii, ci de aceea, cum sa corespunda constitutiunea transsilvana legiloru fundamentale de statu si cerintieloru tempului presinte. De aceea citarea legei din 1791 n'o afla de lipsa, si propune a se lasá cu totulu afara § 1 din proiectulu comitetului. E sprijinitu.

Buteanu sustine acestu §, numai sa se lase afara provocarea la diplom'a leopoldina, si cuvintele: dupa ce se va fi ascultat guvernulu regescu. E sprijinitu.

Obert crede, ca § 1 alu comitetului n'are locu aici; cáci mai nainte trebuie vorbitu despre existinta si compunerea, si apoi numai despre conchiamarea dietei. De aceea, ce sta in § 1, sa vina numai dupa § 3, ear déca acest'a nu s'ar primí, atunci recomanda § 3 si 4 din proiectulu minoritátii (Diet'a se va cenchiamá de Imperatulu in totu anulu—de regula odata. Tempulu si locul adunárei lu defige Imperatulu.)

Dr. Tentsch: Proiectulu acest'a de lege trebuie sa se bazeze pe legile fundamentale de statu impreuna cu schimbá-rile adáncu taietóre, cuprinse acolo; tocmái pentru aceea, ce sta odata in aceste legi fundamentale, nu trebuie repetitu.

De aceea partinesce propunerea lui Gull. Ear provocarea la art. X din 1791 n'o afla la locu pentru aceea, pentruca acolo stau lucruri, ce astadi numai au valóre, d. e. pentru cei ce nu voru veni la dieta se pune pedépsa de 200 fl. Mai departe aline'a a dóu'a a §-lui 1 e in contradicere cu art. X din 1791, unde se dice espresu, ca tempulu si locul adunárei dietei lu defige Imperatulu; ear de ascultarea mai nainte a r. Guvernu nu e vorba. De aceea nainte de tóte partinesce propunerea lui Gull, si cadiendu acest'a, propunerea minoritátii (punctulu 3 si 4), care in sa urmeze numai dopa § 3.

Refert. Mog'a nu se póte invoá nici cu Gull nici cu Obert, ear propunerile lui Buteanu le acceptéza, si astfel modificatu recomanda § 1 dupa proiectulu comitetului.

In fine, dupa ce Fogarasy lauda dreptulu istoricu, si combate pre aceia, cari se inspaimintéza de densulu, si dupa ce intre altele dice si aceea, ca pedéps'a de 200 fl. pentru neintrarea in dieta n'aru fi de prisosu, cáci astfelu póte n'ar stá góle scaunele Magiaritoru, — fiindu tempulu inaintatu, si dinti'a se 'nchide.

Siedinti'a din 10/22 Iuliu 1864.

Dupa citirea protocolului in limb'a romána se continua desbaterea asupr'a § 1 din proiectulu comitetului. *)

Celu d'antáiu vorbitoriu este Gaitanu, care afla, ca in privinta acestui proiectu suntu 3 partide: un'a, carea plecandu din Transsilvani'a s'aru opri oblu la Frankfurt, a dóu'a, care aru trage si Transsilvani'a in senatulu imp. redusu, si a trei'a, carea consimte cu elaboratulu comisiunei si este partid'a regimului patrioticu (ho! ho!), apoi combate pre Gull si Teutsch si rectifica § 1, dupa cum l'a formulatu comitetulu; in fine afla, ca propunerea lui Buteanu mai nu se deosebésce de a comitetului si asiá recomanda spre primire § 1 din operatulu comisiunei.

Dupa aceea vorbesce Br. Friedenfels, care afla obiectulu destulu de desbatutu si recomanda propunerea minoritátii, ori apoi a majoritátii cu modificarea facuta de Buténu.

In fine dupa ce vorbesce si C. Schmidt respondiendu mai cu séma lui Gaitanu, recomanda impreuna cu Fabini unu amendementu nou: Diet'a se conchiamá prin Mai. Sea. c. r. apost. Imperatulu si Marele Principe. Conchiamarea se face de regula in totu anulu odata. Tempulu si locul adunárei si tinerei dietei le determina Imperatulu.

Dupa mai multe desbateri formale, privitóre la ordinea votárei, la cari iau parte C. Schmidt, Presiedintele, M. Binder si Rannicher,

1) propunerea lui Gull cade,

*) A se vedé § lu in nrulu 57 alu „T. R.“ Red.)

2) propunerea lui Obert cade,
3) propunerea lui Obert cade,
4) propunerea lui C. Schmidt si Fabini cade,

5) propunerea lui Buteanu se priimesce si astfelu § 1, dupa cum e propusu de comitetu, cu amendementulu lui Buteanu devine conclusu dietalu.

La § 2, care se citeste in tóte 3 limbile,

Obert recomanda § 5 alu minoritátii, care suna asiá: „Deschiderea, amanarea si inchiderea dietei se va efectui in urm'a ordinatiunei p. n. de cátra comisarulu r. de dieta denumitu de Imperatulu“; ear Buteanu priimesce primirea neschimbata a §lui dupa proiectulu comitetului.

Ne mai insinuandu-se alti vorbitori, ambe amendementele se aducu la votare: alu lui Obert cade, ear alu lui Buteanu se priimesce.

La § 3, care se citeste in tóte 3 limbile,

reg. Filtsch propune a se lasá afara n-rulu deputatiloru de 125, si a se dice numai in generalu: Din deputatii alesi prin alegeri directe, alu cároru numeru se vede din § 10. Afara de aceea numerulu acest'a e schimbátiosu, dupa cum adeca se voru incuviintá ori nu se voru incuviintá petitivunile aceluor comune, cari ceru a fi reprezentate in dieta prin deputati proprii. Apoi lauda si maresce institutulu regalistoru, si propune a se dice in punctulu b), ca diet'a se va compune dintr'unu numeru, nu preste 40, de fii ai patriei, cari emineza prin possessiune si inteligintia, esperiintia in afacerile publice. merite pentru tronul si statu, biserica, sciintia si arta si se chiama de Maiestatea Sea. c. r. apostolica in intielesulu egalitátii de dreptu politicu si confessionalu, a totororu locuitoriloru tieriei, fára distinctiune de religiune si nationalitate, precum si fára privire la stare si nascere, a luá parte la diet'a tieriei. E sprijinitu.

Popoviciu partinesce propunerea lui Filtsch, numai sa remána afara cuvintele: Fára distingere de religiune si nationalitate.

Lascel cá membru alu comitetului respectivu, si anume cá membru alu minoritátii acestui comitetu, se simte datoriu a sustiné si a aperi si in punctulu acest'a principiile minoritátii. Cátu in specialu pentru institutulu regalistoru, densulu impreuna cu votulu minoritátii aru voi a se sterge acelu institutu si a se inlocuí prin reprezentantii proprietátorulu mari de pamentu, si anume din 4 motive: 1) pentruca asiá cere principiulu constitutiunalu, cu care nu se unesce cá sa intre in dieta membri, ce nu i-au alesu poporulu; 2) pentru ca acest'a o pretinde dreptulu istoricu, care prin art. XI. din 1791 chiama la demnitatea de regalistu pre nobilimea cea inalta si cu possessiuni mari; 3) acest'a o pretinde si dreptatea, cáci in mánile nobilimei ceii mari este o parte insemnata a pamentulu patriei, dens'a cuprinde in viet'a sociala o positiune eminente si esceléza si prin inteligintia si cultura; in fine 4) consideratiunea acest'a o cere si legislatiunea, ce domnesce in Austri'a, cáci chiaru si in senatulu imp. domnesce representatiunea interesselor.

Koronka propune, cá § 3 sa sune asiá: Diet'a marelui principatu Transsilvani'a va constá:

a) din deputatii judetieloru si ai orasielor si comunelor indreptatite, ce se voru alege prin alegeri directe; b) din fii ai patriei, cari emineza etc. (cá Popoviciu). Se sprijinesce.

Domzsa propune a suná § 3 astfelu: Diet'a marelui principatu Transsilvani'a va constá: a) din 125 deputati alesi prin alegere directa, b) din barbati, cari emineza prin posesiune si inteligintia, esperiintia in afacerile publice, menite pentru tronul si statu, biserica, sciintia si arta, si fára distingere de religiune si nationalitate suntu chiamati de Mai. Sea. c. r. din fii patriei in intielesulu art. XI din a. 1791 a luá parte la dieta.

Schuler-Libloy urmarindu frulu istoricu ajunge la parerea aceea, ca a se infatisia la dietele tieriei nu erá atátu unu dreptu, cátu o datorintia a nobilimei, ceea ce se vede de acolo, ca trebuiu sa se puna pedepse pentru cei neascultatori si unoru comune sa li se dea dreptulu, de a nu veni la dieta; de aceea densulu nu se póte entusiasma pentru o datorintia a nobilimei, care acum e sa tréca in dreptulu altei clase.— Libertatea cetatienésca se cuprinde astadi intr'aceea, cá sa se stavilésca burocrati'a, cá sa se controleze economi'a statului, cá sa se conduca intréga administratiunea statului, spre a servi binelui publicu, cá sa avem scutintia pentru autonomi'a nóstra municipala si comunala. Institutulu regalistoru nu va fi reprezentantia aristocratiei, ci va fi, adeca se va poté face o mmultire a burocratiei. Apoi combate diferite pareri aduse inainte pentru aperiunea institutiunei regalistoru, carea o asemenéza cu o casa de susu a altoru staturi, in ca-

re casa apoi Transsilvani'a aru ave sistem'a de 2 camere, o sistema, carea unu autoru a numit'o propasirea impedeata ori repasirea inaintata.

Noi avem in Austria cine sa tina progresului frânele: cas'a magnatiloru, ministeriele, consiliulu de statu; nu ne trebuiesce elementulu acest'a si in dieta.—Trecendu la parerile lui Filtsch, afla, ca aru fi unele puncte de oportunitate, care l'au condusu; căci astadi pôte fi unu regimu de felulu acest'a, mâne de celalaltu, si atunci eata, ca amu lasatu in voi'a regimului, de a alege regalisti de partid'a sea. Dar si in votulu minorității nu se pôte invoî cu pasagele, unde se dice, ca proprietarii cei mari sa formeze unu cercu de alegere in Clusiu, si iarasi, ca directorii academiilor sa fia ex officio membri dietali. In fine se declara inca odata in contr'a institutiunei regalistoru si incheia rogandu pre membrii dietei, a-si aduce aminte, ca sunt reprezentanti ai poporului: grijesca dar de poporu. (Cuventulu e intreruptu adeseori de applause si manifestatiuni de aprobare.)

Desbaterea asupr'a institutului regalistoru cu acest'a inca nu e terminata, ci se amâna pe siedinti'a urmatore, ear acumu se predà prin Br. Friedenfels o petitune a opidului Nocrichiu, că sa nu i se ia de totu jurisdictiunea politica si judiciala, si se citesce harth'a, prin carea autorulu Kankoffer postesce pre membrii dietei a se abonà la o carte despre armat'a austriaca, alu cărei venitu curatu se va intrebuintia pentru fundatiunea Gablenziana.

Cu aceste siedinti'a se inchide.

Siedinti'a din 14/26 Iuliu 1864.

Dupa citirea si verificarea protocolului, apoi dupa ce R u s s u interpeléza pentru propunerea Dr. Ratiu, in fine dupa ce Wittstock interpeléza pentru absinti'a lui Rosenfeld, ear Branu'de Lemeny pentru absinti'a regalistoru Br. Popu si Baritiu, se continua desbaterea asupr'a institutiunei regalistoru, carea o combate de nou in modu forte aprigu refert. minorității O b e r t, aretandu neconstitucionalismulu si nepracticitatea eii pe bas'a istoriei si a institutiunilor domnitore astadi si in alte staturi. Refert. majorității M o g 'a apera din respoteri proiectulu majorității, priimindu intr'ensulu modificările proiectate de Filtsch.

Totu de aceste pareri este si F o g a r a s y, care numai in privinti'a nrului regalistoru ar dori a se dice, ca acel'a sa nu tréca preste jumetatea membriloru alesi; numai sa ne ferimu de democratia. L á d a y partinesce proiectulu regimului, respective alu comitetului.

Apoi ia cuventulu W i t t s t o c k, care in discursu lungu, meritoriu si intreruptu adeseori de applause, combate institutulu regalistoru din punctu in punctu. Mai antaiu nu se pôte invoî cu principiulu acel'a anticonstitucionalu, că intre alesii poporului sa se mestece si alti membri nealesi. Apoi afla mare deosebire intre a dou'a camera si intre institutulu regalistoru; căci pe candu in tierile cu 2 camere acestea sunt independente un'a de alt'a, pe atunci regalisti siedu intre deputati si ia'u parte la desbaterele si la conclusele loru.— S'a disu mai incolo, că unu astfelu de amestecu alu regimului in conclusele deputatoru e tocmai de dorita; la acest'a insa reflecta, ca regimulu are mijloce destule in contr'a prepotintiei deputatoru: are adeca dreptulu de initiativa, are banc'a regimului deosebita in dieta, are in fine dreptulu de a rieptá legile, ce nu-i suntu pre placere.— S'a disu mai departe, ca tramiterea de regalisti in dieta este unu dreptu maiestaticu; la acest'a reflecta, ca deca aru fi unu dreptu maiestaticu, nu ni s'aru fi datu spre discutare in proiectulu regimului, va sa dica regimulu insusi nu vede intr'ensulu unu dreptu maiestaticu.—

S'a disu iarasi, ca regalisti, ce se afla la diet'a acest'a presinte, se numera intre cei mai buni si mai demni fili ai patriei; acest'a densulu nu o va denega, dar de acolo, ca astadi este asiá, nu se pôte concheia, ca pe venitoriu va fi totu astfelu.— S'a disu iarasi, ca prin institutiunea acest'a a regalistoru s'ar dá ocaziune de a se chiamá la dieta ómeni cu capacitate, cari la alegeri s'au trecut cu vedere urmarea firésca de aci insa aru fi, ca numerulu regalistoru nici sa se marginesca, cá sa póta intrá in dieta tóte capacitátile din tíera.— Asemenea s'au adusa inainté, ca regalisti nu voru fi instrumente órbe ale regimului; la acest'a reflecta, ca in contr'a acelei temeri nu avemu garantia, de óre ce si regimele suntu schimbatióse, si deca regalisti nu voru fi totdeun'a un'a cu guvernulu, acest'a inca nu e de ajunsu spre a-i rectificá; căci deca stapanitorii cu stapanitii aru fi totdeun'a de o parere, atunci ce lipsa amu mai avé de sistem'a constitutiunala!— S'a disu mai departe, ca ee potu stricá 40 de regalisti intre 125. deputati; aici observa, ca potu veni casuri, unde jumetate deputatii sa fia de un'a parere, si jumetate de alt'a; aici votulu decisivu lu au regalisti.— In contr'a regalisti-

loru mai aduce si aceea, ca pe candu dela ablegati se ceru cualificatiunile cutari si cutari, si credintiunale loru trebuie sa se substérna dietei, acest'a la regalisti nu se face, va sa dica suntu doue feluri de membri dietali, cari se cumpanescu cu cumpana deosebita si se mesura cu cotu deosebitu. E mai departe in contr'a regalistoru si pentru aceea, pentruca dietele tieriei necurmatu s'au plânsu asupr'a loru; in fine pentru ca prin acestu institutu se da regimului o arma tare, carea densulu, dupa cum va fi Cancelariulu aulicu transsilvanu, o va intrebuintia totdeun'a in favórea unei natiuni si in nefavórea celoralalte. In sfaristu reflecta la imputarea democratiei, marturisindu-se pre sine insusi a fi democrat, „partisanu alu acelui nobilu democratismu, care va sa face tóte pentru poporu si prin poporu.— Dorescu, dice, unu terenu legalu, unde tóte clasele populatiunei tieriei sa aiba dreptulu, libertatea si cuventulu liberu de a espime si de a aperá dorintiele sele. Mai nu credu, ca acestu democratismu va poté fi cuiva spre imputare, pentruca elu se pôte uní cu cea mai mare loialitate (bravo!); căci cu câtu suntu popórele mai fericite, mai multiamite, cu atât'a mai asigurate stau tronulu si dinasti'a. (Bravo!).

Deca crede cine-va, ca a vorbi in contr'a institutului regalistoru si a nu se poté uní cu densulu, este democratismu: atunci, domnii mei! me bucuru, ca sum democrat in societate forte onesta si onorifica. Atunci indata amu sotiu pre ministrulu de statu de Schmerling, care se scie, can'au aflu de bine a introduce in legile dietale ale tieriloru dincolo de Leit'a institutulu regalistoru; atunci me aflu in cea mai frumoasa societate cu toti ministrii si cu tóte regimele din Europ'a; căci domnii mei! noi suntemu singuri in lumea constitutiunala cu institutulu nostru de regalisti. Ear deca prin democratismu se intielege aceea, ca sa se dea totu poporului si sa se ia regimului, atunci, domniloru, pôte nu e de lipsa a adhortá aici de densulu; pentruca mai nu credu, sa siéda unu singuru partinitoriu alu acestui principiu aici in cas'a acest'a. (Va urmá.)

S a b i i u in 8/20 Augustu. Dupa unu telegramu alu foi „Herm. Ztg.“ de dto Vienn'a 6/18 Augustu, Presiedintelui guvernului regiu transsilvanu si Comissariulu regescu dietalu, Conte C r e n n e v i l l e s'a datu ordinulu corónei de feru de class'a antái'a.— Acelasi diariu aude, ca negociatiunile de pace se voru incepe in Vienn'a in septemán'a venítore.— Intre deputatii noi dietali aflámu la Gherl'a alesu pre P. Protopopu Sim. Popu M o l d o v a n u.

C o s i o c n 'a, Opidulu Colosiu, 6/7 1864. (Intardiatu.) Eri serbaramu diu'a tinerei Esamenului semestrului alu II-lea din anulu scolasticu 186³/₄ in scóla nostra populara romána gr. res. Si intr'adeveru precum diu'a de eri avú indoita insemnate, asiá si bucuri'a nostra a fostu pentru eri duplicata; căci dupace fuseramu oficiosé preinsciintiati despre terminulu tinerei esamenului de cátra P. O. D. Prot. Vas. R o s i e s c u, si dupace din partea P. O. D-Salé ni se apromise, ca, iertandui justárele, va sa ia parte la acestu esamenu, eata ca spre cea mai mare bucuria a nostra Sambata la 6 óre, pre lângá tóta greutatea drumului din caus'a deselor ploi si viscole, au sositu in midiloculu nostru.— Deci eri, Domineca, la 8 óre incependu-se serbarea cultului divinu, care P. Protopopu, asistatu de Parochulu locului, l'au seversitu, cu care ocaziune s'au santitu si vasele pentru sant'a jertfa, cumperate mai multu din contribui de buna voia, decátu din cass'a Bisericei, P. Protopopu rosti o cuventare corespundátore dilei, si miscátore de inima pentru contribuentii vaselor, in urm'a căreia poporulu se si apromise, ca va mai contribui si mai de parte, cá cass'a bisericésca, ce si asiá e camu mica, sa nu scada.— Apoi aducandu multiamita contribuentilor, in numele Bisericei, si fiind ca sau cumparatu si unu luminariu mare la care unu Crestinu bunu au datu 6 fl. v. a., pre acestu crestinu l'a numitu cu numele, si apoi provocandune, si cu deosebire pre parintii prunciloru scolari, cá lá 2. óre se vina toti la esamenu, esíramu din S. Biserica.—

Mai nainte insa de a incepe descrierea esamenului si a succesului lui, Ve rogu, concedeti-mi M. St. D. Redactoru a aminti despre un'a imprejurara din Protopopiatulu nostru, si adeca: de si acestu Paotopopiatu e celu mai miseru, totusi amesuratu stáriloru nostre, se facura in trensulu de catra Crestinii nostri frumóse si nobile fapte crestinesci si filantropice; insa fiindca facatorii acelora le facu pentru marirea lui Ddieu si mantuirea sufletului loru, eara nu pentru laud'a seu trimitare, — asiá parte remánu ne cunoscuté — parte se sciu numai in jurulu unde s'au implinitu.— Fiind ca insa avendu si eu norocire din candu in candu a luá a mân'a pretinutulu nostru T. R. si vediendu, ca acolo adese se vestescu astfelu de fapte, care lucrare nu numai ca nu e in contra—ci chiaru dupa invetiatur'a dumnedieiesca: „asiá sa lumineze“ — asiá suspinandu din adânculu inimei, ca

injurul nostru p^ote nu se afla barbati, cari sunt^o exercitati, cu descrierea lucrului pentru jurnalistica, asi^o mi luai libertatea si audacia a scrie asi^o precum sciu, si prin urmare a Te rog^o pre M. St. D-t^oa a d^o locu in colonele pretiutului nostru jurnal, fiindu spatiu si avendu tempu, c^oci sciu ca acum sunt^o alte lucruri si mai momentose, si ca sunteti prea multu ocupati, urmatoreloru siruri :

Me marginescu numai prelunga parochia no^ostra. si asi^o d^ocu, ca spre bucuria no^ostra, la noi crestionii din betrani sunt^o usuti a las^o cate ceva de pomenire la S. Biserica. Asi^o asta primaver^o unu crestinu bunu anume Alesiu Ratiu, au lasatu 120 f. v. a., pentru care fapta i se aduce publica multiamita postindui-sa-i fia tieran^oa usiora, si memori^oa eterna! dorindu ca se dee cerulu sa se mai afle imitatori! Asemenea spre memoria eterna, s'au donatu pamentielele si fenaticle, ce se afla in possessiunea s. bisericei no^ostre, de c^otra in Domnulu adormiti parinti si mosii nostri; c^oci frumos^oa si marea gortione canonica si padure bisericesca impreuna cu frumos^oa Biserica de petra, s'au luat^o dela stramosii nostri in timpurile vitrige, — si s'au dat^o la fratii nostri caduti in apostasia. —

(Va urm^o.)

Varietati si noutati de di.

(Filantropia.) Nu de multu mori in Vasiarheiu d. Simonu Capdebu, care tota averea sea o test^o spre scopuri de binefacere, afara de aceea cu 17 mii f. fac^o o fundatiune capdebo-ena, din cari 200 sa se dea unui Teologu armenu si 4 stipendii a 150 f. pentru 4 copii seraci de Armenu, cari au percursu cu succesu bunu gimnasiulu micu. —

(Titlu nou.) „Auror^oa“ au inventatu in ceste din urma inca uno titlu, merit^o, cum se vede a 'mmult^o vocabulariu celu micu alu servilismului intre Romani. Acestu titlu e: **Strelucitate!** Aurora draga, ai grija ca creandu astadi Stralucitati, mane va trebui sa creezi si: **Intunerecitate!**

(Multiamita publica.) Subscriii juristi. patroni de bucuria si simtiementele ce le nutrescu ferbinte c^otra toti patronii si binefacatorii lor^o; prin acest^oa 'si tienu de s^onta detorintia a aduce multiamita publica toturor^o patronilor^o binefacatori, din Bradu—Baia de Crisiu—Vaca si Crisiciori, — cari, cu ocaziunea maialului tinerimei scolare a noului institutu din Bradu (Comitatulu Zarandu) — au oferitu filerulu lor^o spre ajutorarea no^ostra, — c^oci, prin zelos^oa staruintia a Dloru invetiatori de acolo — Ioane Popescu si S. Bacila, amu priimitu in 3 renduri summ^oa de 36 f. v. a., spre egal^oa impartire, pentru care se aduce toturor^o intim^oa si publica no^ostra multiamita. — Dee cerulu, ca astfel de patroni bine semtitori c^otu mai multi sa se spor^oesca, — cari nu crutia a-si aduce jertfa cea mai s^onta pe oltariulu patriei si alu natiunei lor^o, — multiamita intima Dllui Colectante si amicu alu nostru Popescu, care si astadata au sciutu folosi ocaziunea binevenita de a pot^o sprijini si din departare pre vechii sei amici.

S. Trifu jur. de an. II.

Ambr. Bersanu de an. II.

Ales. Comanescu jur. de an. I.

Principatele romane unite.

Despre alegerile municipale din Iasi citimu in „Tribun^oa romana“ urmatorele :

Alegerile no^ostre municipale au estu bune, forte bune anca, dupa impregiurari. List^oa cea adoptata in intrunirea preparatoria de Joi ser^oa, aceea au reesitu bine, aceea au triumfatu Domineca; car listele sioptite au cadutu. Candidaturele discutate si publicate au covarsitu pe cele insuflate si dietate. Onore professoratului iesianu! onore preotimiei iesiene! onore toturor^o concetationilor^o nostri liberi, cari s'au unitu spre a face sa triumfeze candidaturile de principiu, list^oa discutate.

Potemu constata aici unu adeveratu progresu, unu mare pssiu inainte spre imbunatatirea moravurilor no^ostre electorale : partea cea mai mare din alegatori au votatu in cunoscintia deplina a lucrului, si polit^oa n'au cautatu a indrepta consciintia omenilor.

Spunu ca si prefectur^oa de politie, ca pe alte dati, au statu frumusiulu de o parte, cu bratiile crucisii, lasandu breslele in pace. Atat^oa tema era : ca nu cumva in loculu breslelor sa via tagm^oa ca unu legionu, si sa faca a triumfa o lista nediscutate si resyratitore. Asemenea ingrijurare n'aru fi cuprinsu pe nimenea, deca spre Domineca si Domineca dimineta se potea da incredintiare la toti de ceea ce se prepu^onea s'au se sciea numai de pre putini, adeca ca prefectulu politiei avea ordinu telegraficu dela d. ministru sa nu se amestece, sa nu exercite nici o presiune in alegeri.

Bine cuventatu fia ministrulu, care au dat^o aseminea ordinu, aseminea deslegare! Breslasii de astadata n'au fostu a-

dusi de napoi ca sa voteze pentru candidatii carmuirei. Carmuirea, propriu disa, n'au ayutu candidati. Locurile de unde s'au i scaturitu listele zise guvernamentale au fostu tinute secrete si invalite in misteriu, de si pecetea secretului si mantia misterului erau acoperite numai cu unu velu prevediu.

Anca odata, onore clerului poporenu si professoratului din Iasi! Onore toturor^o cetationilor^o liberi, cari, prin consfatuire publica, au venitu la aceea de au votatu in cugetulu si simtiulu toturor^o! Lauda si binecuventare guvernului M. S. care au respectatu marele principiu alu alegerei, ca temeli^oa cea sanatos^oa a institutiunilor^o no^ostre natiunale!

Foile din Romani^oa vorbescu inca cu celu mai viu interressu despre alegerile municipale din urma. „Bucimulu“ cu aceeasi indiscretiune ca despre preotme, fulgera si tranesce astadi asup^oa amplotilor^o, cari n'au mersu cu guvernulu. Nu fara intristare constatamu acesta procedere esagerata a Bucimului, care in nerabdatorea sea dorintia de a ved^o tote in tiera mergendu bine, aru destitui si culca la pamentu pre toti aceia, cari nu sunt^o de o parere cu densulu.

Acestea insa sunt^o primele inceputuri ale absolutismului, care nu-lu dorimu nici decatu principatelor!

Cu multu mai blanda, si dupa noi, mai drepta este parerea „Dembovitiei“, carea nu da crediamentu asi^o usioru toturor^o fa imelor.

D. Negri, agintele principatelor la nalt^oa porta, trecendu prin Bucuresci, s'a dusu la postulu seu. Dor presintia bravului reprezentante alu Romaniei va contribui a se deslega odata caus^oa monastirilor^o inchinate, carea apasa asup^oa tiei cu greutate de plumbu.

Mai multi professori publici se depusera pentru amestec in trebi politice.

Publicarea

sumelor^o incurse la fondulu Asociatiunei cu ocaziunea adunarei generale tienute la Hatiegu in 1 si 2 Augustu, 1854.

Comissiunea denumita din partea adunarei gen. spre a conscrie pre acei dd. membrii, cari voru a plati tacs^oa de m. ord. a predatu in siedinta II. a adunarei gen. sum^oa de 210 f. in v. austr. si 2 # in natura si anume dela urmatorii dd.

1) dd. Georgiu Ciuciu parochu gr. or. in Hatiegu pre an. 186³/₄ 5 f., 2) Nicolau Baiasiu Jude primariu 5 f., 3) Bucuru Popoviciu negociatoru 5 f., 4) Nicolau Petroviciu negot. 5 f., 5) Constantinu Apostolu Senatoru 5 f., 6) Nicolau Popescu proprietariu 5 f., 7) Ioane Casanu Senatoru 5 f., toti din Hatiegu, 8) Ludovicu Munteanu Cancelistu de Tribunalu 5 f., 9) Marcu Popu Cancelistu Magistr. 5 f., 10) Alessandru Popescu Cancelistu de Tribunalu 5 f., 11) Alessandru Baiasiu proprietariu 5 f., 12) Michaiu Munteanu proprietariu 5 f., 13) Dr. Iacobi Brandusianu advocatu in Baia de Crisiu ca tacs^oa de m. ord. nou pe an. 186³/₄ 186⁴/₅ 2 # in natura, 14) Petru Dragiciu Jude procesuale in Dev^oa pre an. 186³/₄ 186⁴/₅ 10 f., 15) Isai^oa Moldovanu negot. in Dev^oa 5 f., 16) Georgiu Bardosi negot. in Dev^oa 5 f., 17) Georgiu Bardosi jun. negot. in Boiti^oa 5 f., 18) Michaiu Iechimu V. Comite in Dev^oa m. nou 5 f., 19) Georgiu Nandru^oa proprietaru in Hatiegu m. nou 5 f., 20) Teodoru Popescu m. nou 5 f., 21) Avraamu Ciuciu m. nou 5 f., 22) Marcu Teodosie sen. m. nou 5 f., 23) Marcu Ciuciu m. nou 5 f. toti proprietari din Hatiegu. 24) Marcu Moldovanu Canc. de Trib. in Dev^oa m. nou 5 f., 25) Ioane Ioanichie de Olariu Canc. pre. an. 186³/₄ 186⁴/₅ m. nou 10 f., 26) Aaronu Crainicu prof. in tier^oa roman^oesca m. nou 5 f., 27) Michaiu Dobo de Rusc^oa Secretariu magistr. in Orastia m. nou 5 f., 28) Demetriu Eli parochu in Orestia m. nou 5 f., 29) Nicolau Barbu Secretariu in Orestia 5 f., 30) Iosifu Micusia Cancelistu de Tcib. in Hatiegu m. nou 5 f., 31) Georgiu Bercianu prot. in Orestia 5 f., 32) Georgie Nandru^oa Jude procesuale in Dobru^oa m. nou 5 f., 33) Dr. Vasilie Glodariu prof. in Brasiovu pre an. 186³/₄ 186⁴/₅ m. nou 10 f., 34) Ioane Fodoru prot. in Hunedoru^oa m. nou 5 f., 35) Antoniu Sanciali jun. Canc. in Dev^oa m. nou 5 f., 36) Iacobi Orosz Notariu in Orastia pre an. 186³/₄ 186⁴/₅ 10 f., 37) Ignatiu Rainai procuroru de statu in Dev^oa 5 f., 38) Ioane Crainicu Capitanu in Romani^oa 5 f., 39) Marcu Teodosie jun. proprietariu in Hatiegu m. nou 5 f. —

Asi^o dara cu ocaziunea adunarei gen. dela Hatiegu s'a administratu 210 f. 2 # adeca : doue sute diece florini v. a. si 2 # (galbini) in natura.

S'a mai tramesu la fondulu Assoc. prin d. Colectoriu din Muresiu Osiorheiu Ios. Fulepp ca tacs^o pre an. 186³/₄ 10 f. v. a. si anume :

Dela d. Ioane Bardosi din M. Osiorheiu 5 f., d. Constantinu Bardosi din M. Osiorheiu 5 f. Summ^oa 10 f. v. a.

Dela Secretariatulu Assoc. transsilvane. Sabiiu in 15 Augustu n. 1864.